

Tygodnik Gospodarczy

WYDAWNICTWO

IZBY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWEJ W POZNANIU

Organ publikacyjny Wojewódzkiego Wydziału Apropowizacji i Handlu, Wojewódzkiego Wydziału Przemysłowego, Izby Przemysłowo-Handlowej i Izby Rzemieśniczej w Poznaniu

Rok II

27 lipca 1946

Nr 30

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe (Z dekretu o zobowiązaniach podatkowych)

II.

Art. 13. „Użytkownik lub dzierżawca nieruchomości gruntowej albo budynkowej odpowiada solidarnie z podatnikiem za podatki rzeczowe, przypadające od użytkowanej lub dzierżawionej nieruchomości, których terminy płatności przypadają w czasie trwania użytkowania lub dzierżawy.”

Powyższe zasady stosuje się również do dzierżawcy nieruchomości, który w umowie dzierżawy zobowiązał się do ponoszenia podatku gruntowego lub podatku od nieruchomości.

Znaczenie praktyczne tej normy dotyczy — z gospodarczego punktu widzenia — przypadków, w których właściciel napotyka trudności w uiszczeniu podatku na skutek niepłacenia czynszu przez dzierżawcę; ze stanowiska prawnego zaś norma ta zmienia dotychczasowe prywatno-prawne zobowiązanie dzierżawcy (kodeks zobowiązań) na publiczno-prawne, którego realizacja nastąpi w postępowaniu administracyjnym.

Zastrzeżenia budzi obecna redakcja przepisu, który dla jasności powinien otrzymać następujące brzmienie:

„Użytkownik lub dzierżawca nieruchomości gruntowej albo budynkowej odpowiada solidarnie z podatnikiem za podatki rzeczowe, przypadające od użytkowanej lub dzierżawionej nieruchomości, za czas trwania użytkowania lub dzierżawy.

Nie byłoby bowiem słusze żądać od użytkownika lub dzierżawcy ponoszenia odpowiedzialności za podatki dotyczące szeregu nieraz poprzedzających lat jedynie z tej racji, że termin płatności przypadł właśnie w okresie trwania dzierżawy lub użytkowania.

Nadto należy zauważyć, iż w przepisie tym brak określenia rozmiarów odpowiedzialności dzierżawcy czy użytko-

wnika, np. czy odpowiada on całym swoim majątkiem.

Art. 14. 1. Jeżeli majątek lub część majątku podatnika przeszła na własność, w użytkowanie lub dzierżawę jego małżonka lub krewnego do trzeciego stopnia albo powinowatego do drugiego stopnia, nabywca, użytkownik lub dzierżawca odpowiada solidarnie z podatnikiem za wymierzony mu podatek osobisty za czas przed przejściem majątku na własność, w użytkowanie lub dzierżawę.

2. Wysokość odpowiedzialności za podatek określa się w takim stosunku, w jakim nabyty majątek miał wpływ na wysokość wymierzonego podatku.

3. Odpowiedzialność powyższa ciąży także na obdarowanym, nawet jeżeli nim nie jest osoba będąca w stosunku do podatnika małżonkiem, krewnym lub powinowatym.

Art. 15. 1. Za podatki osobiste wymierzone osobom prawnym odpowiada solidarnie z podatnikiem nabywca majątku osoby prawnej lub takiego zespołu przedmiotów majątkowych, bez którego nie jest możliwe kontynuowanie dotychczasowej działalności osoby prawnej. Odpowiedzialność odnosi się do czasu przed nabyciem.

Również w tych przepisach brak określenia rozmiarów odpowiedzialności nabywcy, użytkownika lub dzierżawcy, np. czy odpowiada on całym swoim majątkiem.

Jeżeli chodzi o stosunek odpowiedzialności, to przepis ten w obecnym brzmieniu mógłby nasuwać szereg wątpliwości; stąd też powinien on raczej otrzymać brzmienie następujące:

„Odpowiedzialność za podatek określa się w takim stosunku, w jakim nabyty, użytkowany lub dzierżawiony ma-

W tym numerze:

Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe — Kto podlega ubezpieczeniom społecznym — Poradnik księgowy — Podwyższenie opłat stempłowych — Opłata stempłowa od skryptów dłużnych wystawianych przez Zjednoczenia — Opłaty na rzecz Ubezpieczalni Społecznej — Dozorcy domowi a karty żywnościowe — Zapotrzebowanie surowców.

W najbliższych numerach:

Dekret o postępowaniu podatkowym — Ubezpieczenia wypadkowe — Poradnik księgowy — Podatek spożywczy od cukru — Organizacja przedsiębiorstw — Handel zagraniczny — Komunikaty.

Stale działają:

Skarbowość — Księgowość — Pieniądz i kredyt — Sprawy socjalne — Komunikacja — Ustawodawstwo handlowe — Administracja przemysłowa — Przemysł — Rzemiosło — Handel.

jątek przyjęty został do podstawy opodatkowania podatnika".

Jak widzimy, dekret przewiduje odpowiedzialność osób trzecich za podatki osobiste tylko w dwóch przypadkach:

1. gdy nabywcą majątku podatnika albo użytkownikiem lub dzierżawcą jest jego małżonek lub krewny do trzeciego stopnia albo powinowaty do drugiego stopnia, a także każdy nabywca z tytułu darowizny bez względu na jego stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa do darczyńcy;

2. gdy nabywca nabył majątek osoby prawnej lub taki zespół przedmiotów majątkowych osoby prawnej, bez których nie jest możliwe dalsze kontynuowanie dotychczasowej działalności osoby prawnej.

3. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe spółek.

Odpowiedzialność wspólników za zobowiązania podatkowe spółki nie była dotychczas uregulowana bezpośrednio w ustawodawstwie podatkowym.

Przy ustalaniu odpowiedzialności wspólnika za podatki wymierzone spółce, posługiwano się przez analogię odnosnymi przepisami prawa cywilnego.

Dekret o zobowiązaniach podatkowych wprowadza tu wyraźne przepisy regulujące przypadki i warunki odpowiedzialności wspólników za zobowiązania podatkowe spółki w płaszczyźnie prawa podatkowego.

Przepisy dekretu o odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółek podobne są do przepisów zawartych w tym przedmiocie w dziedzinie prawa prywatnego (Kodeks Zobowiązań, Kodeks Handlowy).

Art. 18. Za zobowiązania podatkowe spółki, która nie jest spółką handlową, wspólnicy odpowiadają majątkiem spółki bez ograniczenia, osobistym zaś majątkiem w stosunku do wartości wkładów.

Art. 19. 1. Za zobowiązania podatkowe spółki jawnej odpowiada każdy wspólnik całym swym majątkiem solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką.

2. Przepis powyższy stosuje się również do odpowiedzialności wspólników spółki komandytowej za jej zobowiązania podatkowe z tym ograniczeniem, że komandytariusz odpowiada tylko do wysokości sumy komandytowej.

Bardziej surowe są przepisy dekretu o odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe **spółek z ograniczoną odpowiedzialnością**. Tutaj dekret wprowadza nowe przepisy diametralnie odmienne od panujących w Kodeksie Handlowym.

Art. 20. 1. Za zobowiązania podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają **osobiście i solidarnie** zarówno obecni jak i byli członkowie zarządu spółki, jeżeli egzekucja wdrożona do jej majątku okaże się w całości lub w części bezskuteczna.

Zauważyć tu należy, że przepis ten pomija rozmiary (granice) odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania podatkowe spółki.

2. Odpowiedzialność członków zarządu spółki obejmuje wszelkie zobowiązania podatkowe, które istniały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członków zarządu spółki.

Konstrukcja tego przepisu budzi również poważne zastrzeżenia, a mianowicie, wyraz „istniały” nie jest właściwy i powinien być zastąpiony określeniem „były płatne”, jeżeli ma być zachowana intencja zmierzająca do nałożenia odpowiedzialności jedynie za zobowiązania podatkowe dotyczące okresu, w którym członkowie zarządu pełnili swe obowiązki i powinni byli wiedzieć o zobowiązaniach podatkowych spółki.

3. Jeżeli egzekucja do majątku spółki i do członków zarządu spółki okaże się bezskuteczna, za zobowiązanie podatkowe spółki odpowiadają **udziałowcy osobiście** w stosunku do swoich udziałów w kapitale spółki, chyba że z działalności członków zarządu spółki na niekorzyść Skarbu Państwa spółka ani udziałowcy nie wynieśli żadnych korzyści.

Przepis ten w obecnym swym brzmieniu jest — bez wnikliwszego nawet komentarza — oczywiście sprzeczny z zasadami słuszności fiskalnej Skarbu Państwa; powinien on raczej otrzymać sformułowanie następujące:

„Jeżeli egzekucja do majątku spółki i do majątku członków zarządu tej spółki okaże się bezskuteczna, za zobowiązanie podatkowe spółki odpowiadają udziałowcy osobiście w stosunku do swoich udziałów w kapitale spółki najwyżej jednak do wysokości osiągniętych korzyści”.

4. Jeżeli według uzasadnionego przypuszczenia egzekucja (ust. 1 i 3) może okazać się w całości lub w części bezskuteczna, władzą powołaną do ustalenia zobowiązania podatkowego może zarządzić **zabezpieczenie należności** na majątku członków zarządu spółki, **nawet przed terminem płatności**.

Z jakiegokolwiek punktu widzenia osądzimy powyższy przepis, musimy dać wyraz ubolewaniu, iż nastawienie fiskalne posunięto aż do zarządzenia zabezpieczenia należności na majątku osobistym członka zarządu i to jeszcze przed ustaleniem odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania podatkowe spółki.

5. Przepisy powyższe mają odpowiednie zastosowanie do członków zarządu spółdzielni, której Związek Rewizyjny Spółdzielni lub Państwowa Rada Spółdzielcza nakazała rozwiązanie z powodu działalności niezgodnej z zasadami ruchu spółdzielczego. W tym przypadku odpowiedzialność członków zarządu rozciąga się na okres wsteczny, poczynając od dnia, od którego według orzeczenia Związku Rewizyjnego lub Państwowej Rady Spółdzielczej działalność spółdzielni nie była zgodna z zasadami ruchu spółdzielczego.

Nowością wprowadzoną przez dekret jest nałożenie odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe (ale tylko za należności uboczne) przedsiębiorstw państwowych i pozostałych pod zarządem państwowym na osoby odpowiedzialne za prowadzenie tych przedsiębiorstw. Władza podatkowa może jednak taką osobę uwolnić od odpowiedzialności, jeżeli uzna, że nie uiszcza ona należności w terminie z powodu przeszkody nie dającej się pokonać.

mgr Z. M.

Kto podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym ?

Pytanie, postawione w nagłówku wydaje się na pozór proste i jasne i mogłoby nie budzić wątpliwości, boć przecież mówi się powszechnie, że każdy, kto pracuje — podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu w ubezpieczalni społecznej.

Tak jednak nie jest. Na postawione pytanie nie łatwo jest odpowiedzieć nawet takimi, który z tytułu swego codziennego zajęcia stykać się musi mniej lub więcej z zagadnieniem ubezpieczeń społecznych.

Na samym więc wstępie uprzytomnić musimy sobie, że ubezpieczenie społeczne dzieli się na następujące działy, czy też lepiej powiedziane — na rodzaje ubezpieczeń i to na:

- ubezpieczenie na wypadek choroby i macierzyństwa,
- ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- ubezpieczenie emerytalne i na starość dla robotników i dla pracowników umysłowych,
- ubezpieczenie na wypadek braku pracy i tzw. „Fundusz Pracy”.

Wszystkie te rodzaje ubezpieczeń opierają się na ustawie o ubezpieczeniu społecznym z dnia 28 marca 1933 r., na rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych oraz na specjalnej ustawie o utworzeniu „Funduszu Pracy” wraz z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami cytowanych przepisów.

Ubezpieczenie na wypadek choroby i macierzyństwa nazywamy ubezpieczeniem krótkoterminowym, a pozostałe rodzaje ubezpieczeń — ubezpieczeniami długoterminowymi.

Krótkoterminowe ubezpieczenie prowadzą wszystkie ubezpieczalnie społeczne, zaś ubezpieczenia długoterminowe — Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z tymczasową siedzibą w Łodzi wraz ze swymi oddziałami, z których jeden ma swoją siedzibę także w Poznaniu. Tenże Zakład Ubezpieczeń Społecznych administruje także „Funduszem Pracy”.

Na podkreślenie zasługuje jeszcze fakt, że składki dla wszystkich rodzajów ubezpieczeń wymierzają i ściągają ubezpieczalnie społeczne, które ze sum ściąganych od-

prowadzają następnie przypadające na ubezpieczenia długoterminowe składki do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Po takim wstępnym omówieniu najbardziej istotnych cech polskich ubezpieczeń społecznych — powrócić musimy do pytania, postawionego na wstępie. Samo przez się nasuwa się teraz, iż postawione pytanie powinno raczej brzmieć:

Kto i jakim rodzajem ubezpieczeń społecznych podlega, a kto i kiedy tymże nie podlega?

Otóż zgłoszeniu do ubezpieczenia podlega zasadniczo każda osoba bez różnicy płci i wieku, jeżeli pozostaje ona w najemnym stosunku pracy wzgl. w stosunku zależności służbowej. Zgłoszenie takie winno być skierowane do ubezpieczalni społecznej terenowo właściwej. Właściwą zaś terenowo ubezpieczalnią — jest ta ubezpieczalnia, na której terenie działania znajduje się miejsce pracy podlegającego zgłoszeniu do ubezpieczenia wzgl. siedziba jego zakładu pracy, a nie miejsce zamieszkania pracownika.

Obowiązek zgłoszenia pracowników do ubezpieczenia ciąży na pracodawcy i obowiązany on jest dokonać zgłoszenia:

- a) w przeciągu dni 7-miu od daty podjęcia zatrudnienia przez pracownika — jeżeli zakład pracy znajduje się w siedzibie ubezpieczalni społecznej,
- b) w przeciągu dni 10-ciu — jeżeli zakład pracy mieści się poza siedzibą ubezpieczalni społecznej.

Jeżeli jednak pracodawca zaniechał lub zaniedbał zgłoszenia, wówczas zgłoszenia dokonać może zainteresowany pracownik osobiście lub też zgłoszenie dokonane być może przez organa kontrolne ubezpieczalni społecznej.

Pracodawca obowiązany jest także ponosić w całości przypadające składki ubezpieczeniowe, a inne umowy pracodawcy z pracownikiem, np. o zaniechaniu zgłoszenia do ubezpieczenia lub o pokrywaniu należnych składek ubezpieczeniowych w całości albo w części przez pracownika — są nieważne z mocy samego prawa.

Na pytanie — jakim rodzajem ubezpieczeń podlega osoba, pozostająca w zatrudnieniu, odpowiedzieć trzeba, iż zależne to jest zasadniczo od wieku danego pracownika oraz od rodzaju wykonywanych przez niego czynności, a w niektórych wypadkach także i od tego, czy i jak długo dany pracownik pozostawał przed tym w zatrudnieniu, uzasadniającym obowiązek ubezpieczenia.

Postaramy się omówić to zagadnienie w ramach, nakreślonych nam szczupłym artykułem.

Za wyjątkiem przypadków, do których powrócimy w dalszym ciągu niniejszego artykułu — **wszystkim rodzajom ubezpieczeń podlegają przede wszystkim pracownicy w wieku od 16-go do 60-go roku życia, pod warunkiem oczywiście iż pozostają oni w najemnym stosunku pracy.**

Do nich zaliczają się także bez względu na wiek:

- a) uczniowie, wolontariusze i praktykanci, z tym, iż uczniowie i absolwenci szkół zawodowych i akademickich podlegają tylko ubezpieczeniu wypadkowemu,
- b) terminatorzy, — lecz jeżeli odbywają oni naukę zawodową na mocy umowy spisanej i zarejestrowanej w myśl prawa przemysłowego na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym — natenczas podlegają oni ubezpieczeniu tylko chorobowemu i wypadkowemu,
- c) zatrudnieni przez pracodawcę jego krewni i powinowaci z wyjątkiem małżonka lub małżonki i to bez zastrzeżeń zarówno w handlu jak i w przemyśle; natomiast w odniesieniu do rzemiosła obowiązujące przepisy ustawowe czynią wyjątek, który omówimy niżej,
- d) chałupnicy i również osoby z nimi pracujące, tj. osoby, które pracują zawodowo w domu oraz osoby, z pomocy których ci pierwsi częstokroć korzystają itp.,
- e) więźniowie, — jeżeli jednak zatrudnieni oni są w myśl art. 19, 20 i 22 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. w sprawie organizacji więziennictwa (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 272) — natenczas podlegają oni tylko ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków przy pracy.

Na podstawie ogłoszonego w roku bieżącym dekretu o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr. 4 z dnia 13 lutego 1946 r. poz. 28) wszystkim rodzajom ubezpieczeń podlegać będą również pracownicy rolni i leśni z tym jednak, iż do poszczególnych rodzajów ubezpieczeń podciągnięci oni zostaną stopniowo i na podstawie specjalnych rozporządzeń wykonawczych ministra Pracy i Opieki Społecznej. Obecnie przeprowadzana jest rejestracja tych pracowników do ubezpieczenia emerytalnego.

Jeżeli chodzi o obywateli polskich, pozostających w zatrudnieniu za granicą w polskich przedstawicielstwach dyplomatycznych, to — o ile nie są oni tam obowiązani do ubezpieczenia na podstawie ustawodawstwa, obowiązującego w miejscu zatrudnienia — pracownicy ci podlegają ubezpieczeniu na podstawie polskiej ustawy o ubezpieczeniu społecznym z dnia 28. marca 1933 r., jednak tylko w zakresie ubezpieczenia wypadkowego i emerytalnego robotników wzgl. pracowników umysłowych.

Cytowana ustawa przewiduje jednak, iż pracownicy tego rodzaju mogą się i z tych podanych dwóch ubezpieczeń zwolnić na własny wniosek, jeżeli udowodnią, iż są oni dobrowolnie ubezpieczeni w innych instytucjach na wypadek niezdolności do zarobkowania lub śmierci.

Nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu w żadnym z podanych na wstępie rodzajów ubezpieczeń:

- a) osoby, pozostające w czynnej służbie wojskowej, (przepis ten nie dotyczy jednak osób, powołanych do służby pomocniczej, np. zmilitaryzowanie na kolejach państwowych itp., chociaż w drodze odrębnych rozporządzeń i tego rodzaju osoby mogą być zwolnione z obowiązku ubezpieczenia na równi z wojskowymi),
  - b) osoby duchowne wszystkich wyznań, uznanych przez Państwo,
  - c) członkowie zakonów, zgromadzeń zakonnych i stowarzyszeń religijnych, należących do tych wyznań, jeżeli wykonywują czynności, bezpośrednio wynikające z ich powołania duchownego i nie na mocy specjalnego tytułu prawno-prywatnego, tudzież osoby, spełniające prace lub posługi bez wynagrodzenia, wyłącznie z pobudek religijnych, humanitarnych lub ideowych,
  - d) cudzoziemcy, zatrudnieni w przedstawicielstwach dyplomatycznych i konsularnych państw obcych oraz w międzynarodowych komisjach na terenie Polski, (cudzoziemcy, zatrudnieni jednak w innych zakładach pracy — podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu w pełnym zakresie na równi z innymi pracującymi w Polsce).
- Tak samo obywatele polscy, zatrudnieni w podanych placówkach państw obcych — podlegają ubezpieczeniu w całej pełni,
- e) osoby, zatrudnione w gospodarstwie domowym, których zatrudnienie w poszczególnych gospodarstwach domowych jest z natury rzeczy krótkotrwałe i jeżeli u jednego i tego samego pracodawcy nie trwa dłużej niż dwa tygodnie (np. doraźnie zatrudnione posługaczki, uprzątkaczki),
  - f) zatrudnieni w rzemiośle krewni zstępni i wstępni oraz rodzeństwo, jeżeli pozostają ze swoim spokrewnionym pracodawcą we wspólnym gospodarstwie domowym.

Zwłaszcza ten ostatni przepis ustawy wymaga bliższego jeszcze naświetlenia i omówienia, gdyż niezajomość właśnie tego przepisu wywołuje niejednokrotnie niepotrzebne nieporozumienia między rzemieślniczymi zakładami pracy i ubezpieczalniami społecznymi.

Cytowany przepis pod pkt. f) postanawia wyraźnie, iż wymienieni krewni właściciela rzemieślniczego warsztatu pracy nie podlegają żadnemu rodzajowi obowiązkowych ubezpieczeń tylko wówczas, jeżeli pozostają oni **we wspólnym gospodarstwie domowym**, to znaczy, jeżeli dzielą z nim wspólne mieszkanie i także się wspólnie stołują. Z tego wynika, że — jeżeli warunek ten nie zachodzi — podane osoby podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na równi z innymi zatrudnionymi.

Dalej na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż jako rzemieślniczy warsztat pracy uważane być może tylko rzemiosło w rozumieniu art. 142 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym. Przy rozstrzygnięciu tego zagadnienia może tu więc być pomocnym fakt, czy dane przedsiębiorstwo zarejestrowane zostało w jednej z istniejących izb rzemieślniczych lub nie, gdyż izby rzemieślnicze przy przyjmowaniu rzemieślniczych warsztatów pracy do rejestracji — opierać się winny właśnie na cytowanym rozporządzeniu o prawie przemysłowym.

Za krewnych zstępnych uważać należy zgodnie z obowiązującymi komentarzami do ustaw ubezpieczeniowych — rodziców, dziadków itd., zaś za krewnych wstępnych - dzieci, wnuki itd., a za rodzeństwo uważa się rodzonych i przyrodnich braci i siostry.

Obowiązkowemu ubezpieczeniu tylko **chorobowemu i wypadkowemu** podlegają następujące osoby:

1. pracownicy, którzy w chwili podjęcia najemnej pracy,

uzasadniającej obowiązek ubezpieczenia, przekroczyli 60-ty rok życia i nie posiadają przebytych w ubezpieczeniu co najmniej 50 tygodni składkowych w przeciągu ostatnich trzech lat, przy czym do okresu tych trzech lat nie może być wliczony:

- a) udowodniony zaświadczaniem urzędu (wzgl. instytucji) pośrednictwa pracy — czas pozostawania bez zatrudnienia z powodu niemożności znalezienia odpowiedniego zajęcia,
  - b) czas pobierania zasiłku chorobowego na wypadek niezdolności do pracy z ubezpieczalni społecznej,
  - c) czas pobierania renty wypadkowej ze zakładu ubezpieczeń społecznych nie mniejszej niż 40 proc. renty pełnej,
  - d) czas pełnienia obowiązkowej służby wojskowej,
2. pracownicy, którzy w chwili podjęcia najemnej pracy, uzasadniającej obowiązek ubezpieczenia, przekroczyli 60-ty rok życia i nie przebyli przed osiągnięciem tegoż wieku w obowiązkowym ubezpieczeniu emerytalnym i na starość dla robotników 200 tygodni składkowych lub też — jeżeli chodzi o pracowników umysłowych — gdy nie posiadają oni z okresu pracy przed ukończeniem 60-go roku życia, miesięcy składkowych, policzających do ubezpieczenia w myśl art. 111 — 113 dekretu o ubezpieczeniu pracowników umysłowych,
3. osoby niezdolne do zarobkowania, tzn. inwalidzi w rozumieniu art. 154 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym,
4. osoby pobierające rentę inwalidzką z ubezpieczenia emerytalnego robotników wzgl. zaopatrzenie emerytalne z ubezpieczenia emerytalnego pracowników umysłowych lub też inną pensję emerytalną wzgl. starczą itp. z tytułu zatrudnienia,
5. pracownicy umysłowi, którzy po ukończeniu 65-go roku życia podejmą pracę najemną po raz pierwszy lub też nie posiadają policzalnych składek poprzednich z obowiązkowego ubezpieczenia,
6. terminatorzy, jeżeli odbywają naukę zawodową na mocy umowy spisanej i zarejestrowanej po myśli przepisów, cytowanych już wyżej,
7. osoby, których zasadniczym źródłem utrzymania nie jest praca najemna (np. samodzielni rolnicy, rzemieślnicy itp.), jeżeli zatrudnione są przez zarząd poczt i telegrafów przy różnych robotach sezonowych na liniach telegraficznych i telefonicznych nie dłużej jak jeden miesiąc w sumie, chociażby z przerwami,
8. pracownicy związków samorządu terytorialnego oraz pracownicy przedsiębiorstw i zakładów tych związków z tytułu wszelkich zatrudnień (a więc tzw. urzędnicy samorządowi), jeżeli na mocy statutu, zatwierdzonego przez władzę nadzorczą tych związków:
- a) przysługuje im prawo do świadczeń nie mniejszych i na warunkach nie gorszych od przewidzianych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym wzgl. dekrete o ubezpieczeniu pracowników umysłowych,
  - b) uprawnienia, przewidziane wyżej pod pkt. a) przysługują wszystkim pracownikom, którzy zatrudnieni są dłużej niż rok w tym samym związku samorządu terytorialnego, w jego przedsiębiorstwach lub zakładzie.

Samemu tylko ubezpieczeniu na wypadek choroby i macierzyństwa podlegają funkcjonariusze państwowi, nie wyłączając profesorów i pomocniczych sił naukowych w państwowych szkołach akademickich oraz nauczycieli, a dalej — sędziowie w sądownictwie powszechnym i administracyjnym, prokuratorzy, asesorowie i aplikanci sądowi, tudzież pracownicy przedsiębiorstw, zakładów i instytucji państwowych, których stosunek służbowy ma charakter publiczno-prawny.

Przepis ten dotyczy więc tylko tzw. etatowych pracowników państwowych, tj. takich, którzy zapewnione mają zaopatrzenie emerytalne ze Skarbu Państwa; z tego wynika, że kontraktowi pracownicy państwowi podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na równi z innymi pracownikami cywilnymi w pełnym zakresie.

Na wniosek zainteresowanych władz i instytucji — etatowi pracownicy państwowi mogą być i z obowiązku ubezpieczenia chorobowego zwolnieni, jeżeli te władze i instytucje zagwarantują wymienionym pracownikom prawo do korzystania ze świadczeń chorobowych i na wypadek macierzyństwa co najmniej w zakresie i na warunkach, przysługującym ubezpieczonym w ubezpieczalniach społecznych.

Samemu tylko ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków przy pracy i chorób zawodowych podlegają:

1. krewni pracodawcy, z zastrzeżeniem cytowanych już poprzednio przepisów, jednak tylko wówczas, gdy zatrudnieni przez tegoż pracodawcę — nie pozostają u niego w najemnym stosunku pracy,
2. osoby, dla których praca najemna nie stanowi głównego źródła utrzymania, a które zatrudnione są celem wykonania prac dorywczych, albo też zatrudnione są okazynie lub przejściowo u jednego i tego samego pracodawcy nie dłużej niż jeden tydzień,
3. praktykanci i wolontariusze, będący uczniami lub absolwentami szkół zawodowych i akademickich, zatrudnieni wyłącznie w celu praktycznego przysposobienia się do swego zawodu według przepisów ustawowych lub danej uczelni,
4. więźniowie, zatrudnieni w myśl cytowanych już wyżej przepisów w sprawie organizacji więziennictwa.

Początek i koniec ubezpieczenia.

Początek obowiązku ubezpieczenia powstaje zasadniczo z dniem faktycznego rozpoczęcia pracy, a ustaje z dniem rozwiązania najemnego stosunku pracy.

Ubezpieczenie się pracownika w innych instytucjach na wypadek choroby, niezdolności do zarobkowania, na starość i na wypadek śmierci — nie zwalnia od obowiązku ubezpieczenia, nałożonego ustawami o ubezpieczeniach społecznych.

Pracownicy umysłowi.

Na koniec omówić nam jeszcze należy zagadnienie, kiedy pracownik podlega ubezpieczeniu emerytalnemu pracowników umysłowych, gdyż nie zawsze — zwłaszcza w przemyśle i handlu — kwestia ta jest jasna i prosta do rozwiązania.

Pod tym względem cytowany już dekret Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych oraz szereg wydanych do tegoż dekretu rozporządzeń dodatkowych — ustalają szczegółowo, kogo uważać należy za pracownika umysłowego.

Z przepisów tych wynika, iż nie zawsze może być uważany za pracownika umysłowego taki pracownik, który wykonuje prace pisarskie, techniczne itp.

Za pracowników umysłowych w świetle obowiązujących przepisów uważa się:

1. osoby, spełniające czynności administracyjne i nadzorcze a w szczególności: zarządców i kierowników przedsiębiorstw i zakładów, gospodarstw rolnych i leśnych lub połączonych z nimi przedsiębiorstw, — dalej inżynierów, techników, konstruktorów, szttygatorów, oficyalistów rolnych i leśnych, majstrów lub równorzędnych z nimi pracowników, którzy kierują technicznie pracą w zakładzie lub jego oddziałach i są za całość pracy odpowiedzialni itp. inne czynności,
2. osoby, uprawiające sztuki wyzwolone, bez względu na wartość artystyczną produkcji, np. artyści-malarze, rzeźbiarze, śpiewacy, muzycy itp.,
3. artystyczny personel teatrów (ale nie tzw. tancerki parkietowe), orkiestr, wytwórni filmowych, stacyj nadawczych radiowych oraz doradców literackich i muzycznych,
4. dziennikarzy,
5. personel lekarski, dentystryczny, weterynaryjny oraz wykwalifikowany pomocniczy personel lekarski, dentystryczny i weterynaryjny,
6. wszelkie osoby, spełniające czynności biurowe i kancelaryjne oraz czynności rachunkowe, rysunkowe i kalkulacyjne,
7. telefonistów i telegrafistów,
8. farmaceutów, drogistów, kasjerów, dysponentów, sprzedawców podróżujących i akwizytorów,
9. sprzedawców i ekspedientów sklepowych i księgarskich,
10. nauczycieli i wychowawców,
11. kapitanów, oficerów pokładowych i maszynowych, zarządców i asystentów zarządu polskich statków morskich lub rzecznych.

Tu nadmieniamy, że — na podstawie art. 6 dekretu o ubezpieczeniu pracowników umysłowych — mogą być zwolnieni z obowiązku ubezpieczenia emerytalnego pracowników umysłowych na własną prośbę, złożoną pisemnie do ubezpieczalni społecznej, następujące kategorie pracowników:

1. studenci (zwyczajni słuchacze) państwowych szkół akademickich oraz innych szkół wyższych, które oznaczy

minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (zobacz rozporządzenie ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 8 marca 1928 r. — Dz. U. R. P. Nr 50, poz. 482),

2. adwokaci, aplikanci sądowi i adwokacy oraz kandydaci notarialni — z tytułu wszelkich zatrudnień,
  3. lekarze, lekarze-dentyści i lekarze weterynarii — z tytułu wszelkich zatrudnień,
  4. zatrudnieni u techników cywilnych, mających prawo samodzielnego prowadzenia robót (inżynierów wszelkich kategorii, architektów i mierniczych), kandydaci do tego zawodu — z tytułu wszelkich zatrudnień,
  5. pochodzący z wyboru członkowie zarządów związków samorządowych oraz organów innych osób prawnych.
- Mimo tak szczegółowego wyliczenia poszczególnych kategorii pracowników umysłowych nie w każdym wypadku orzec można bezwzględnie, czy dany pracownik zaliczony być może do tej właśnie kategorii pracowników. Zależy to od całego szeregu innych jeszcze dodatkowych współczynników.

Na dowód niech posłużą choć kilka tylko poniższych przykładów.

Za pracowników umysłowych uważa się:

1. **administratora domu**, gdy zachodzi u niego wyraźna zależność służbowa od właściciela domu; jeżeli jednak wykonuje on te funkcje na zlecenie i ze ścisłym określeniem jego uprawnień — natenczas nie podlega on w ogóle żadnemu rodzajowi ubezpieczeń społecznych,
2. **agentów handlowych i akwizytorów** — gdy istnieje wyraźna zależność służbowa od ich pracodawców,
3. **techników dentystycznych** — gdy uprawnieni oni są do wykonywania praktyki dentystycznej na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. czerwca 1927 r. o wykonywaniu praktyki dentystycznej lub gdy posiadają oni co najmniej 7-letnią praktykę zawodową u lekarzy-dentystów, odbytą przed dniem 1. stycznia 1927 r.,
4. **sprzedawców i ekspedientów sklepowych**, lecz tylko wówczas, jeśli przed dniem 1. stycznia 1928 r. (tj. przed dniem wejścia w życie obecnie obowiązującego dekretu o ubezpieczeniu pracowników umysłowych) byli oni

- ubezpieczeni jako pracownicy umysłowi na podstawie obowiązującej wówczas w byłym zaborze pruskim ustawy o ubezpieczeniu urzędników prywatnych, — lub jeżeli ukończyli 6 klas szkoły średniej lub średnią szkołę zawodową, bądź też zawodową szkołę kształcącą i 3-letnią praktykę handlową łącznie,
5. **inkasentów**, lecz tylko takich, którzy upoważnieni są przez pracodawcę do samodzielnego modyfikowania rachunków itp. innych czynności; w przeciwnym bowiem razie uważani oni być muszą za pracowników fizycznych (grupa woźnych),
6. **laborantów fotograficznych**, jeżeli wypalają oni fotografie na porcelanie i dokonują powiększeń łącznie z retuszem; zwykły fotograf nie jest zatem pracownikiem umysłowym, lecz fizycznym,
7. **magazynierów i majstrów**, jeśli spełniają poza czynnościami nadzorczymi także czynności administracyjne itp.,
8. **kontrolerów tramwajowych**, lecz nie konduktorów tramwajowych, którzy zaliczeni są do pracowników fizycznych,
9. **pielęgniarki**, o ile ukończyły co najmniej 4 klasy gimnazjum i specjalne kursy zawodowe dla pielęgniarek oraz o ile pracowały przez dwa lata w szpitalu,
10. **sanitariuszy**, lecz tylko uprawnionych do wykonywania czynności sanitarnych na podstawie rozporządzenia ministra Zdrowia Publicznego z dnia 8. lutego 1921 r.,
11. **rysowników**, lecz tylko samodzielnie projektujących rysunki.

Powyższe cytaty i przykłady są tylko wyjątkami z obszernych przepisów ustawowych i komentarzy oraz wyroków instancji orzekających w ubezpieczeniach społecznych, które dotychczas się ukazały, a które są przestrzegane i stosowane.

Wyjątki te nie wyczerpują więc wszystkich zagadnień życiowych, jakie w praktyce zaistnieć mogą przy rozpatrywaniu obowiązku ubezpieczenia. Niestety nie wszystkie one dają się ująć w szczupłych ramach jednego artykułu.

Dla tego też — w razie nasuwających się wątpliwości — zainteresowanych Czytelników odsyłamy do referatów orzecznictwa, istniejących przy każdej ubezpieczalni społecznej.

F. K.

Poradnik księgowego

Badanie ksiąg handlowych i zamknięć rachunkowych

Badanie ksiąg handlowych i zamknięć rachunkowych nie jest zjawiskiem nowym. Mówimy o tak zwanej rewizji. U nas w Polsce czynności te mają charakter niestały i dla niejednych przedsiębiorstw do pewnego stopnia przypadkowy. W krajach anglosaskich naprzykład terminy badania ksiąg handlowych są ściśle ustalone, nie mówiąc ponadto o tak zwanych specjalnych rewizjach.

Czy rewizja ksiąg jest istotnie odzowna? — kiedy ona nastąpi? — oto pytania, które mniej stawia sobie przedsiębiorca ile raczej księgowy, który jest do pewnego stopnia odpowiedzialny za liczbowe zobrazowanie działalności danego przedsiębiorstwa. Niestety brak sił kwalifikowanych we współczesnym życiu gospodarczym w Polsce na skutek utraty cennego materiału sił ludzkich w czasie okupacji nie mniejszym ujemnym echem odbija się w prowadzeniu i organizacji przedsiębiorstwa, jeśli chodzi o właściwe prowadzenie ksiąg handlowych. Życie gospodarcze odczuwa poważny brak ludzi, którzy słusznie mogliby nosić miano księgowych. Potwierdzają ten fakt nie tylko liczne ogłoszenia w codziennej prasie o wolnych stanowiskach księgowych, lecz co najważniejsze owocne prace tych ludzi, którzy w chwili obecnej w różnych przedsiębiorstwach księgowość prowadzą.

Słuszne są wyżej przytoczone usprawiedliwienia tego rodzaju stanu, lecz z drugiej strony przyznać musimy, że wielu z pośród tzw. księgowych, przygotowawszy się kilkanaście a może i kilkadziesiąt lat temu, uważają, że w świecie gospodarczym nic się nie zmienia i nabyte swego czasu wiadomości wystarczą, by sprostać współczesnym wymaganiom. Tutaj tkwi również jedna z ważnych przyczyn, dla których tak bardzo obawiamy się badania prowadzonych przez nas ksiąg handlowych. Wyjaśnienie i wskazania proste: — trzeba z postępem naprzód kroczyć. Zdobycze wiedzy i nauki, nowoukazuujące się dekrety i rozporządzenia

winni być naszą codzienną strawą, by stośować je w chwili właściwej. Jeżeli w ten sposób każda osoba, która może przejąć na siebie prace księgowe, pojmować będzie swe zadanie, z całą pewnością badanie ksiąg handlowych czy też zamknięć rachunkowych będzie jedynie ukoronowaniem praktycznie okazanej wiedzy zawodowej z zakresu księgowości.

Ostatnio ukazał się cały szereg nowych dekretów, rozporządzeń, uchwał Rad Narodowych, o których księgowy nie tylko winien był słyszeć, ale co najważniejsze dokładnie się z treścią zapoznać i w swej codziennej pracy uwzględnić.

Gdybyśmy przeprowadzili statystykę wyników przeprowadzonych badań ksiąg handlowych, z całą pewnością rezultat oceny dla księgowych byłby ujemny, tj. świadczący o zbyt nikłym zainteresowaniu w sensie pogłębienia wiedzy zawodowej.

Redakcja Tygodnika Gospodarczego informowana o tych sprawach z miarodajnych źródeł pragnęła i pragnie nadal przyjąć szerokiej rzeszy księgowych z pomocą i w tym celu właśnie stworzyła specjalny kącik pod nazwą „Poradnik księgowego”, który ma być niejako skrzynką zapytań. — Niestety korespondencji w tej sprawie jest mało, jakkolwiek z drugiej strony stwierdzamy poważne niedociągnięcia tak w księgowaniu jak i przy sporządzaniu zamknięć rachunkowych. Księgowości nie można zaliczyć do tego rodzaju tajników jak np. sporządzanie pewnych produktów chemicznych. Ta teza powinna dostatecznie być przez wszystkich zainteresowanych zrozumiana.

Teoria a zwłaszcza praktyka daje tak poważny szereg ciekawych i w niektórych wypadkach trudnych pytań, że np. powstanie związku księgowych umożliwiłoby na zebraniach dyskusyjnych rozwiązanie i uzgodnienie techniki wykonania pracy.

Najlepszym dowodem słuszności powyższych wywodów — to wyniki przeprowadzanych badań ksiąg handlowych.

Rewizja czyli badania ksiąg handlowych i zamknięć rachunkowych ma na celu zapoznanie się z działalnością i wynikami przedsiębiorstwa. Można je podzielić na trzy zasadnicze grupy a mianowicie:

1. gospodarcze,
2. sądowe lub śledcze,
3. skarbowe.

Badania gospodarcze ksiąg handlowych mają na celu przeprowadzenie takiej kontroli, która pozwoliłaby stwierdzić dotychczasowe wady w zakresie polityki gospodarczej przedsiębiorstwa z jednoczesnym ustaleniem metod pracy, które by przyczyniły się do pozytywnych wyników.

Badania sądowe względnie śledcze mają z reguły zakres ustalony, a więc zmierzają do stwierdzenia pewnej okoliczności.

Wreszcie badania skarbowe stwierdzają rzetelność i prawdziwość ksiąg handlowych dla wymiaru podatku.

Niezależnie od wyżej przytoczonego podziału rewizje mogą być: zupełne, częściowe, wyrwkowe, zwyczajne, nadzwyczajne, prywatne i urzędowe. Z tych wszystkich najwięcej interesują przedsiębiorcę jako płatnika, rewizje skarbowe.

Osoba przeprowadzająca badanie ksiąg ustala stan faktyczny w danym przedsiębiorstwie, by stwierdzić rzetelność ksiąg pod względem formalnym i materialnym. Przy przeprowadzeniu analizy poszczególnych rachunków rewident zwraca uwagę na następujące szczegóły:

- a) czy każda pozycja jest poparta dowodem,
- b) czy przedstawiony dokument można uznać za dowód księgowy,
- c) czy suma wykazana na dowodzie jest zapisana w sposób odpowiedni, na odpowiednim koncie,
- d) czy księgi obejmują całość gospodarki przedsiębiorstwa,
- e) czy poszczególne kolumny są dobrze podsumowane i przeniesione,
- f) czy prowadzone księgi odpowiadają ustawowym wymogom,
- g) czy wszelkie dokumenty oraz księgi są zaopatrzone we właściwe podpisy, jak tego obowiązek wymaga itd.

Nierzadkim wypadkiem u księgowych prowadzących raport kasowy jest fakt księgowania po stronie „Rozchód” większej sumy aniżeli istotny stan gotówki w kasie. Odnosnie zakupu i sprzedaży towarów badanie polega na stwierdzeniu, czy wszystkie faktury są wpisane do ksiąg, czy istnieje prawidłowo wyceniony spis towarów w inwentarzu, — czy sprzedaż jest w zgodnym stosunku do zakupu. Przedsiębiorca, np. na zapytanie wyjaśnia, że kalkuluje sprzedaż w wysokości 25% w stosunku do zakupu, natomiast księgi handlowe pozwolą stwierdzić liczbę procentową wyższą, — a więc na niekorzyść płatnika. Wielką wagę stanowią również środki nakładowe, ich właściwa wycena (szczególnie ważna sprawa przy sporządzaniu bilansu otwarcia w r. 1945 oraz w nowo powstałych przedsiębiorstwach po okresie okupacji, w które włożono część majątku stałego jako własnego z przed września 1939 r.) oraz zastosowanie przepisowych stawek amortyzac. Zakończenie starego i otwarcie nowego roku gospodarczego w księgach nakazuje przeprowadzenie korekty wyniku działalności przedsiębiorstwa poprzez sumy przechodnie, o których wspominaliśmy swego czasu na łamach Tygodnika Gospodarczego. Pominięcie tych sum przechodnich nie zdyskwalifikuje ksiąg w sensie ich odrzucenia, lecz w każdym razie zmienić może na niekorzyść rezultat działalności za miniony rok gospodarczy, a w nowym roku gospodarczym spowoduje nieuznanie wydatków, które dotyczą minionego roku gospodarczego.

Słabą stroną prawie każdej księgowości są wydatki uwidocznzone w księgach handlowych na rachunku „Kosztów” (ogólnych, handlowych lub tp. zwanych). Nie wszystkie wydatki ogólnego charakteru możemy zaliczyć do kosztów prowadzenia przedsiębiorstwa. Prawdopodobieństwo ich ukrycia na tym czy innym koncie, jako czysto wynikowym,

jest więcej jak wątpliwe. W przedsiębiorstwach o charakterze czysto prywatnym a więc o osobowości fizycznej budzi pewne zastrzeżenia konto „Prywatne” lub konto „Kapitał” i np.: tak często stosowany wkład właściciela we formie gotówki na pokrycie zakupu towarów zmusza księgowego do uznania konta prywatnego. W rezultacie końcowym, tj. z końcem roku gospodarczego, dochodzimy do takiego wyniku, że przedsiębiorca więcej wpłacił aniżeli pobrał, zaś na wytłumaczenie jest powszechnie stosowana odpowiedź: „sprzedaż biżuterii lub innych przedmiotów osobistego użytku”. Tego rodzaju tłómaczeniem trudno dać wiarę, bowiem bezcelowe byłoby prowadzenie własnego warsztatu pracy, jeżeli ono nie daje mi korzyści we formie choćby minimalnego dochodu.

Powyższe uwagi są tylko przykładowe, jako te, które w bardzo licznych przypadkach pozwalają stwierdzić nieprawidłowość ksiąg handlowych, a więc i nierealne zamknięcie.

Na zakończenie przeprowadzonego badania rewident sporządza protokół badania rachunkowości w 2 egzemplarzach. (Kopię pozostawia w przedsiębiorstwie). Protokół taki zawiera:

1. Nazwę i adres przedsiębiorstwa,
2. opis przedsiębiorstwa,
3. opis rachunkowości, który uwzględni:
  - a) system księgowości,
  - b) spis okazanych rewizji ksiąg handlowych oraz ogólne wyszczególnienie dowodów,
  - c) sposób oszacowania rewanentu zapasów i zamknięcia ksiąg,
  - d) wartość początkową i końcową towarów,
  - e) zysk brutto wykazany ze sprzedaży z ewtl. sprostowaniem,
  - f) uwagi o prowadzeniu księgowości,
  - g) sposób dokumentowania zapisów księgowych,
  - h) wyniki sprawdzenia informacji, (każdy urząd skarbowy dysponuje licznymi dowodami przeprowadzonych transakcyj kupna lub sprzedaży, które w czasie rewizji porównuje z zaksięgowanymi transakcjami w danym przedsiębiorstwie. Niezgodność lub brak pewnych sum pociągnąć może za sobą unieważnienie ksiąg handlowych).
  - i) uchybienia i nieprawidłowości natury formalnej i materialnej,
4. kontrolę prawidłowości obliczeń wpłat podatków,
5. badanie ksiąg dla celów podatku obrotowego,
6. badanie ksiąg dla celów podatku dochodowego,
7. ewentualne oświadczenie płatnika,
8. podpis rewidenta, właściciela przedsiębiorstwa lub osoby upoważnionej.

Jeżeli badanie ksiąg wykazało niezgodności, różnice w niedopłaconych podatkach, przedsiębiorca otrzymuje nakaz zapłaty lub orzeczenie, od którego może wnieść sprzeciw w terminie uwidocznionym w nadesłanym orzeczeniu właściwego urzędu skarbowego.

Reasumując uwagi o badaniu ksiąg handlowych i zamknięć rachunkowych zwracamy jeszcze raz uwagę na konieczność prowadzenia ksiąg w taki sposób i z takim zrozumieniem, by nie uważać takiego czy innego rewidenta jako milicjanta. Spełnia on w powierzonej mu czynności obowiązek obywatelski, pragnie jak wyżej wspomnieliśmy stwierdzenia rzetelności ksiąg dla wymiaru podatku. Będziemy przeto mogli z zupełnym spokojem poddać badaniu księgi pod warunkiem prowadzenia rachunkowości tak jak przystoi na księgowego, który rozumie, że jego praca ma dokładnie zobrazować działalność przedsiębiorstwa wraz z wynikami rzeczywistymi. Wykazanie np. w księgowości innych rewanentów towarowych aniżeli stan faktyczny, chybia zupełnie celu i nie dziw, że spotyka nas w takich wypadkach niemiła niespodzianka — uznanie ksiąg handlowych za nie istniejące

mgr M. Nowicki

Wiadomości różne i komunikaty:

Podwyższenie opłat stemplowych.

Nawiązując do Nr 21 „Tygodnika” z dnia 25 maja 1946, przypominamy Szan. Czytelnikom, że na mocy dekretu z dnia 20 marca 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 100) o zmianie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych,

które wszedł w życie z dniem 4 maja 1946 r., zostały podwyższone dziesięciokrotnie opłaty stemplowe. oznaczone w ustawie o opł. st. stałą kwotą pieniężną.

Aby zapobiec ewentualnemu uszczupleniu opłat stemplowych w niedostatecznej wysokości, zwracamy uwagę na te

przepisy u. o. s., zmienione cytowanym dekretem, które w praktyce mają b. częste zastosowanie, a mianowicie dotyczące:

Pełnomocnictwa.

Pełnomocnictwa w tych przypadkach, w których przed 4. 5. 46 r. podlegały opłacie w wysokości 5 zł, 3 zł, lub 1 zł, podlegają począwszy od 4. 5. 46 r. opłacie w wysokości 50,— zł, 30,— lub 10,— zł.

Tak np. pełnomocnictwo upoważniające wyłącznie do zastępstwa przed władzą skarbową podlega opłacie w wysokości 30 zł (a nie 3 zł). Opłacie tej podlega każdy egzemplarz pełnomocnictwa oraz każdy odpis, zaświadczony bądź urzędowo bądź też przez mocodawcę lub przez pełnomocnika.

Pełnomocnictwo udzielone w jednym piśmie, dotyczącym jednej sprawy, przez dwie lub więcej osób albo dwu lub więcej upoważnionych, uważa się za jedno pełnomocnictwo.

Pisma stwierdzające udzielenie poręczenia. Pisma takie podlegają opłacie w wysokości 50 zł (a nie 5 zł).

Pisma stwierdzające umowę w przedmiocie otwarcia kredytu wekslowego. Pisma tego rodzaju podlegają opłacie w wysokości 50 zł (a nie 5 zł).

Pokwitowanie z przyjęcia podania, wymieniające: imię i nazwisko lub firmę petenta, krótką treść podania oraz kwotę uiszczoną opłaty stempłowej, a wydane na żądanie osoby, składającej podanie. Pokwitowanie takie podlega opłacie w wysokości 2 zł (przed 4. 5. 46 — 20 gr).

Jeżeli urząd państwowy dokona poświadczenia własności podpisu lub znaku ręcznego, to poświadczenie takie podlega opłacie w wysokości 15 zł (a nie 1 zł 50 gr). Opłatę pobiera się od każdego poświadczanego podpisu, suma opłat za poświadczenie podpisów, umieszczonych na tym samym dokumencie, nie może jednak przewyższać 50 zł (a nie 5 zł).

Również podwyższona została opłata stempłowa, przewidziana w art. 155 u. o. s. (Dz. U. R. P. 64, poz. 404 z 1935) od wyciągów i innych świadectw z akt stanu cywilnego (z ksiąg metrykalnych) z kwoty 3 zł lub 1 zł na kwotę 30 zł lub 10 zł.

Począwszy od dnia 4 maja 1946 r. podlegają opłacie w wysokości 50 zł (a nie 5 zł) pisma stwierdzające ustanowienie kaucji:

1. na zabezpieczenie kredytu wekslowego;
2. służbowej;
3. na zabezpieczenie prawidłowego wykonania obowiązków opiekuna lub kuratora;
4. kaucji zapobiegającej uchyleniu się obwinionego od śledztwa i kary;
5. kaucji na zabezpieczenie należności ubocznej /odsetek za zwłokę, kosztów sądowych itp.) przy wierzytelności wynikającej z pisma, podlegającego opłacie — jeżeli opłatę od tego pisma uiszczono;
6. kaucji na zabezpieczenie wierzytelności, mogących wyniknąć z otwartego kredytu;

Opłata stempłowa nie może przewyższać 50 zł (a nie 5 zł) w przypadku ustanowienia hipoteki lub zastawu dla wierzytelności już poprzednio stwierdzonej pismem, podlegającym opłacie, jeżeli opłatę od tego pisma uiszczono, jak również w przypadku obciążenia nieruchomości długiem gruntowym lub rentowym, który już obciążał inną nieruchomość, jeżeli uiszczono opłatę od ustanowienia długu gruntowego lub rentowego.

Pisma, stwierdzające umowę o wspólność majątkową, obejmującą majątek teraźniejszy, którego wartość nie przewyższa 10.000 zł, lub jedynie majątek przyszły (dorobkowy), lub inne umowy majątkowe małżeńskie. Od pism tego rodzaju należy pobierać opłatę stempłową w wysokości 100 zł (a nie 10).

Opłata stempłowa od protestów weksli, czeków i innych dokumentów. Opłata z tego tytułu wynosi:

- a) przy sumie dokumentu wyżej niż 250 zł a nie przewyższającej 500 zł 5 zł (a nie 50 gr);
- b) przy sumie ponad 500 zł, a nie przewyższającej 1000 zł 10 zł (a nie 1 zł);
- c) przy sumie ponad 1000 zł — do 2000 zł — 20 zł (a nie 2 zł);
- d) przy sumie wyżej niż 2000 zł — 30 zł (a nie 3 zł).

Opłatę oblicza się od każdego zaprotestowanego dokumentu, choćby protest dwóch lub więcej dokumentów był objęty jednym aktem.

Opłata stempłowa od skryptów dłużnych wystawianych przez zjednoczenia i dyrekcje branżowe.

Zjednoczenia branżowe i dyrekcje branżowe uzyskują kredyty od Skarbu Państwa za pośrednictwem Narodowego Banku Polskiego na podstawie skryptów dłużnych wystawionych bądź

1. przez zjednoczenia lub dyrekcje branżowe,
  2. bądź też przez polskie państwowe zakłady i przedsiębiorstwa lub też
  3. inne przedsiębiorstwa będące pod zarządem państwowym, na zlecenie zjednoczeń lub dyrekcji branżowych.
- W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu wyjaśniło:

1) że Zjednoczenia branżowe i dyrekcje branżowe należy traktować jako „związki przymusowe” w rozumieniu art. 120 p. 1 ustawy o opłatach stempłowych i obliży wystawione przez te instytucje uznać należy jako wolne od opłaty stempłowej,

2) że polskie państwowe zakłady i przedsiębiorstwa będące odrębnymi osobami prawnymi wolne są również od opłaty stempłowej na podstawie art. 120 p. 1 ustawy o opłatach stempłowych od wystawionych obliżów,

3) odnośnie skryptów dłużnych wystawianych przez przedsiębiorstwa będące pod zarządem państwowym, to skrypty te podlegają opłacie stempłowej.

Opłata na rzecz ubezpieczalni społecznej.

Niektóre ubezpieczalnie społeczne, opierając się na okólniku Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej domagają się doliczenia do zarobków robotników wartości rynkowej produktów żywnościowych.

W sprawie tej Departament Ekonomiczny Ministerstwa Przemysłu w piśmie z dnia 13 2 1946 znak: DE/2155/46 zajął następujące stanowisko:

W myśl przepisów ustawy podlegają potrąceniu na rzecz ubezpieczalni społecznej tylko te świadczenia w wynagrodzeniu i w naturze, które wynikają z zobowiązań przyjętych przez pracodawcę w stosunku do pracownika. Natomiast nie podlegają potrąceniu takie świadczenia, które wynikają bądź ze względów charytatywnych, bądź też społecznych. W danym wypadku należy uważać wyrównanie aprowizacji przez zakłady pracy jako przejęcie zobowiązań czynników miejskich, przydzielających aprowizację przez pracodawcę tak, że ten w istocie rzeczy wypełnia funkcje zastępcze aparatu aprowizacyjnego nie powiększając w zupełności sumy świadczeń na rzecz robotnika i pracownika.

Ponieważ od kartek aprowizacyjnych i przydziałów z tym związanych nie pobiera się żadnych opłat na rzecz ubezpieczalni społecznej, dlatego nie można zakładu pracy obciążać świadczeniem na rzecz ubezpieczalni za to, że ten wyręcza organa aprowizacyjne w ich właściwej funkcji. Skoro więc robotnik lub pracownik umysłowy otrzymuje tylko tyle, ile przewiduje racja żywnościowa, wydawana przez zarządy gmin miejskich i wiejskich dla każdego mieszkańca, a tylko wyręczane są one przez zakłady pracy, interpretowanie tego zagadnienia w sposób odmienny jest błędne i pozbawione wszelkiego uzasadnienia logicznego i prawnego. — (Biul. Inf. Nr. 1).

Dozorcy domowi w większych miastach otrzymają karty żywnościowe I kat.

Minister Aprowizacji i Handlu zmienił zarządzeniem z dnia 2. 7. br. swą instrukcję z dnia 22. 5. br. w sprawie uprawnień do otrzymywania kart żywnościowych.

Na mocy tego zarządzenia uprawnieni do pobierania kart żywnościowych I kat. i IR. dla rodzin przysługuje nie tylko dozorcóm domowym w m. st. Warszawie i m. Łodzi, ale również i dozorcóm domów czynszowych następujących miast:

- w woj. gdańskim — Gdańsk, Gdynia, Tczew;
 „ „ białostockim — Białystok, Łomża, Suwałki;
 „ „ kieleckim — Kielce, Częstochowa, Radom;
 „ „ krakowskim — Kraków, Tarnów, Nowy Sącz, Biała Krakowska;
 „ „ lubelskim — Lublin, Siedlce, Chełm, Zamość;
 „ „ łódzkim — Kalisz, Piotrków Trybunalski, Pabianice, Radomsko, Tomaszów Mazowiecki, Zgierz, Zduńska Wola, Skierniewice, Kutno;
 „ „ pomorskim — Bydgoszcz, Inowrocław, Grudziądz, Toruń, Włocławek;
 „ „ poznańskim — Poznań, Gniezno;
 „ „ rzeszowskim — Rzeszów, Jarosław, Przemyśl;
 „ „ śląsko-dąbrowskim — Katowice, Chorzów, Gliwice, Zabrze, Siemianowice, Rybnik, Mysłowice,

Bielsko-Biała, Sosnowiec, Będzin, Dąbrowa
Górnicza, Zawiercie;

w woj. warszawskim — Pruszków, Płock, Żyrardów;
na Ziemiach Odzyskanych — Olsztyn, Elbląg, Szczecin, Ko-
łobrzeg, Koszalin, Piła, Wrocław, Lignica,
Jelenia Góra, Opole,

ale tylko w tym wypadku, gdy będą oni należeć do związku
zawodowego dozorców i zostaną ubezpieczeni we właści-
wej ubezpieczalni społecznej.

Wyłączeni z tego zarządzenia są właściciele lub współ-
właściciele domów, choćby nawet wykonywali obowiązki
dozorców w swych domach.

Również z kart zaopatrzenia I kategorii nie mogą ko-
rzystać ci dozorcy, którzy większą część swych dochodów
czerpią z zajęć ubocznych.

Wreszcie odnośnie zaopatrzenia dozorców domowych
w pozostałych miastach w karty żywnościowe II kat. wpro-
wadzono przymus ubezpieczenia ich we właściwej ubezpie-
czalni społecznej.

Organizacja sprzedaży wyrobów z metali kolorowych.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu zawiadamia,
że w związku ze zmianą organizacji sprzedaży półwyrobów
z metali kolorowych, wszelkie zamówienia, które były do-
tychczas kierowane do firm: „Polthap” w Warszawie i
„Torpedo” w Katowicach, winny być obecnie przesyłane
pod adresem Biura Sprzedaży Zjednoczenia Przemysłu Wy-
robów z Metali Kolorowych w Warszawie, Żelazna 51 za
pośrednictwem Izby Przem.-Handlowej w Poznaniu.

Zamówienia na materiały do wyrobów których użyte
będą metale: miedź, mosiądz lub aluminium, będą mogły
być wykonane jedynie po uprzednim uzyskaniu kontyngentu,
zatwierdzonego przez Departament Planowania Minister-
stwa Przemysłu.

Celem uzyskania kontyngentu zainteresowani przed-
siębiorcy przemysłowi prywatni winni zgłosić swoje zapo-
trzebowanie do właściwych izb przemysłowo-handlowych,
które sporządzą zapotrzebowania globalne oddzielnie na
III i IV kwartał.

Po ustaleniu kontyngentu przez Departament Planowa-
nia Ministerstwa Przemysłu zostaną sporządzone rozdziel-
niki, w ramach których dokonywać się będzie półfabryka-
tów.

Zapotrzebowania globalne na III kwartał winny być
przesłane zaraz, natomiast na IV kwartał najpóźniej do
dnia 5. 9. rb.

Półwyroby z duralu (alupolonu) będą nadal dostarczane
wszystkim odbiorcom bez ograniczeń, — za pośrednictwem
firmy Jan Antczak ul. Słowackiego 55 (tel. 77-34), jako
głównego hurtownika Zjednoczenia Przem. Metali Koloro-
wych w Poznaniu.

Przyczepy samochodowe dla przemysłu i handlu prywatnego

Wydział Komunikacji Izby Przemysłowo-Handlowej w
Poznaniu otrzymał zawiadomienie z Departamentu Przemys-
łu Miejscowego Ministerstwa Przemysłu, że ten rozporzą-
dza pewną ilością przyczep samochodowych 4-o i więcej
kołowych.

Zainteresowani mogą zgłaszać spieszne zapotrzebowania
pisemne do Wydziału Komunikacji Izby Przemysłowo-Hand-
lowej w Poznaniu, Mickiewicza 31.

mgr T. W.

BIURKA

Krzesła gięte, Meble szkolne

Poznańska Centrala Mebli - L. KONIECZNY

Przedstawicielstwa fabryczne

POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 5, tel. 39-71

Produkcja Wag.

Izba Przem.-Handlowa w Poznaniu zawiadamia, że we
Wrocławiu została uruchomiona Wrocławska Fabryka Wag,
Wrocław, ul. Wincentego Kadłubka 1, która produkuje wagi
pomostowe i wagi dziesiętne różnej nośności, a po nie-
długim czasie przystąpi do produkcji wag stołowych.

Otwarcie rachunków bieżących kas skarbowych w K. K. O.

Kasa Urzędu Rewizyjnego i kasy od 1—4 Urzędu Skar-
bowego w Poznaniu oraz kasa 1 Urzędu Skarbowego w Ka-
liszu mają otwarte rachunki bieżące w Komunalnej Kasie
Oszczędności miast Poznania i Kalisza.

Pozostałe kasy mają otwarte rachunki bieżące w tery-
torialnie właściwych komunalnych kasach oszczędności da-
nego powiatu, a gdy w siedzibie urzędu skarbowego znaj-
duje się komunalna kasa oszczędności miejska, kasy skar-
bowe mają rachunki bieżące również w tych kasach. Kasy
5 Urzędu Skarbowego w Poznaniu i 2 Urzędu Skarbowego
w Kaliszu mają rachunki bieżące tylko w Komunalnej Ka-
sie Oszczędności powiatu poznańskiego i kaliskiego.

Oddziały powiatowych komunalnych kas oszczędności
(filie) znajdujące się poza siedzibą urzędu skarbowego mo-
gą również przyjmować wpłaty na poczet należności skar-
bowych na rachunek bieżący kasy urzędu skarbowego
otwartej w powiatowej KKO.

Polska Agencja Gospodarcza

Z inicjatywy Ministerstwa Przemysłu utworzona zosta-
ła „Polska Agencja Gospodarcza” Spółka z o. o. z Centralą
w Warszawie, ul. Pierackiego 15.

Zadaniem Polskiej Agencji Gospodarczej jest:

informowanie o całokształcie życia gospodarczego kraju
we wszystkich jego przejawach na odcinkach: przemysło-
wym, rolniczym, handlowym, finansowym itp.;

ocena funkcjonowania poszczególnych komórek życia
gospodarczego i ich organizacyjnych powiązań;

informowanie poszczególnych odcinków przemysłu o
możliwościach innych gałęzi gospodarstwa społecznego, ten
dział interesujących;

informowanie sfer zainteresowanych za granicą o moż-
liwościach gospodarczych Polski i wynikającego z tych moż-
liwości zakresu współpracy;

informowanie wszystkich odcinków życia gospodarczego
w kraju za pośrednictwem zagranicznych oddziałów Agen-
cji — o możliwościach współpracy i wymiany z poszcze-
gólnymi krajami;

publikowanie biuletynów, wydawnictw informacyjnych
itp. o wszelkich przejawach życia ekonomicznego kraju.

„CHEMERGON”

Fabryka chemiczno-farmaceutyczna

Poznań, ul. Fabryczna 31 — Tel. 21-70

poleca ogólnie znanej jakości preparaty:

puder dziecięcy „Wanolan”

pudry kosmetyczne „Wanolan”

we wszystkich odcieniach

Baby-Cream „Wanolan”

balsam mentolowy złożony

cukierki Eu-Mint

przeciw kaszlowi i chrypcie

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwo-
wym „P. A. P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel.: 78-62, 23-65, 23-66

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja
Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy
Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon
30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gł. 46 —
Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16
— Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Po-
znań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P. K. O. — V-4085
Cena numeru 10,— zł, prenumerata
kwartalnie 100,— zł